

ОБЩИНСКИ СЪВЕТ СТРУМИЯНИ

/Програмата е приета с Решение № 319 от Протокол №40/21.10.2010г. на Общински съвет Струмияни/

Програма за развитие на туризма в община Струмияни 2010-2013

1. Въведение

Настоящата програма има за цел планиране на туристическото развитие в община Струмияни за четиригодишен период: 2010 - 2013 г. По своята същност тя представлява програма за развитие на туризма на територията на общината и като такава е програма, както на Общинска администрация - Струмияни и Общински съвет - Струмияни, така и на всички заинтересовани лица и институции.

Тази програма е взаимосвързана с другите документи на община Струмияни – Общинският план за развитие за периода 2007-2013г., Стратегията за местно развитие на местната инициативна група /МИГ/- Струмияни – Кресна, както и регионалните и националните стратегически планови документи – вкл. Секторната стратегия за туризма на Република България. Тя е естествено продължение на предходната програма за развитие на туризма в община Струмияни за периода 2004-2007г. Същата е разработена в изпълнение на чл.10, ал.2 от Закона за туризма и е съобразена с местните туристически ресурси. Програмата си поставя реалистични и изпълними цели, в рамките на разглеждания четиригодишен период, на текущото състояние в областта на туризма в община Струмияни, възможните източници и начини на финансиране, за нейната реализация и наличните ресурси – в т.число финансови, човешки, инфраструктурни, природни, културно-исторически и др. Същата е базирана на детайлен анализ, който е част от самата програма. В самата програма са изведени генерални цели, които очертават нейното туристическо развитие в по-дългосрочен период.

Това е един жив документ, който може да бъде актуализиран и променен, тъй като има пряка връзка с всички външни и вътрешни фактори. Тя се изготвя от експертен екип от община Струмияни, за да подпомогне постигането на конкретни резултати в областта на туризма, които да бъдат измерими качествено и количествено и да допринесат за социално-икономическото развитие и подобряване качеството на живот на населението.

2. Анализ

2.1. Анализ на изпълненото в предходната програма за периода 2004 -2007 г.

По цели на програмата:

Подобряване на цялостния облик на община Струмияни, чрез мерки по благоустрояването и развитие на инфраструктурата.

В периода 2004-2009г. са реализирани редица мерки за благоустрояване и подобряване на инфраструктурата на община Струмияни, изпълнени са изграждания на канализационни мрежи в с.Микрево, с.Струмияни и др. Рехабилитирани са участъци от общинската пътна мрежа, реконструирани са училища и детски градини на територията на общината, подобро е състоянието на някои паметници на културата, възстановени и подобрени са елементи от обществената среда – улично осветление, зелени площи, паметници, спортни обекти, читалища и др. Въведена е система за разделно събиране на отпадъците.

Общинската инфраструктура е в пряка връзка с републиканската транспортна инфраструктура. Забавянето на реализацията на възлови за държавата ни проекти като изграждането на магистрала Струма, изграждането на пътя Струмјани-Берово и отварянето на нов ГКПП Клепало оказаха негативно влияние върху предварително заложените очаквания за положителни тенденции, произтичащи от подпомагането на развитието на свързаната с тях общинска инфраструктура. Освен това процесът по подобряване и благоустрояване на населените места в община Струмјани е необходимо да бъде продължен и в следващите години до 2013г. на текущия планов период. Важно е, от гледна точка на туризма този процес да обхване приоритетно населени места в близост до туристически обекти или такива с туристически потенциал.

Превръщането на община Струмјани в атрактивно място за туризъм

Превръщането на община Струмјани в атрактивно място за туризъм е генерална цел и процесът на нейното изпълнение ще отнеме един значително по-дълъг период. Това е показателно и от факта, че в периода 2004-2009г. е отбелязан известен напредък, но цялостната реализация ще продължи според нашата експертна оценка и в периода след 2013г. Ето защо тази цел в новата програма ще бъде трансформирана в една генерална цел, която да бъде постигната в един по-дългосрочен времеви период.

Възстановяване и съхраняване на културно-историческото наследство

По тази цел са изпълнени конкретни мерки, включващи текущи ремонти на религиозни обекти /църкви, параклиси и др./. Сериозно е подпомогнато живото наследство – фолклор, традиции, обичаи. Периодично са извършвани археологически проучвания. Продължава процесът на обогатяване на фонда на музейната сбирка в с.Струмјани и читалищните фондове. С оглед на това, че културно-историческото наследство е един от основните ресурси за развитие на туризма в община Струмјани, тази цел ще бъде запазена и развита със съответните предложения за подмерки, които да доведат до нейното изпълнение

Развитие на природосъобразен туризъм.

В предходния период са реализирани редица начинания в тази област, но все още акумулирания ефект е недостатъчен. От една страна това се дължи на недостатъчната натовареност на изградената инфраструктура, и от друга с обезпечаване на устойчивостта ѝ. Като положителна практика може да се отчете доброто сътрудничество с държавните институции, отговарящи за опазването на природните ресурси, като например НП "Пирин", държавните горски стопанства, РИОСВ Благоевград и др. Също така защитените зони по Натура 2000 са ново предизвикателство, но същевременно дават и нови възможности. Те са самопромотиращи се територии, които в недалечно бъдеще при налично добра информация биха могли да привличат определен вид туристи, защото зад марката Натура 2000 ще стои гаранцията за силно опазена природна среда и местообитание на флората и фауната. Смятаме, че тази цел трябва да остане преходна и в новата програма.

Развитие на икономически ефективен и конкурентноспособен туристически продукт

Туризмът като пазарно явление е необходимо да бъде икономически ефективен. България, като страна с пазарна икономика не прави изключение от това. Сегашната икономическа действителност също не позволява да се дава държавна или друга помощ за поддържането на този отрасъл. Ето защо според нас е целесъобразно твърдението "развитие на икономически ефективен" да отпадне и по-скоро да остане като развитие на конкурентноспособен туризъм.

За постигането на тази цел са необходими съвместни и целенасочени усилия между общинската администрация, ресорните държавни институции и местните предприемачи в сферата на туризма. Основното предизвикателство в текущия период ще бъде популяризирането и насърчаването на развитието на туристическа дейност от частните предприемачи на място в населените места в

общината, където има потенциал за това. Външни големи инвестиции по-скоро в настоящия период до 2013г. могат да бъдат изключение и то при добро стечение на обстоятелствата. По-големи инвестиции биха могли да станат възможни след нарастване популярността на дадена дестинация. Всичко това ще бъде развито в стратегическата част на текущата програма чрез комплекс от предложени мерки.

Обвързване на туризма с действия по опазване и социализиране на културно-историческото и природното наследство

Развитието на туризма в община Струмияни е базирано и ще бъде базирано основно на богатия набор от природни и културно-исторически ресурси. Оползотворяването им, опазването им, социализацията им са ключов фактор изобщо за развитие на туризма на територията на община Струмияни, затова ще бъде обърнато специално внимание в текущата програма.

Използване на възможностите на регионалното сътрудничество и взаимодействие и балансирано разпределение на ползите и рисковете от развитието на туризма

Регионалното сътрудничество е необходимо да се разглежда както като сътрудничество между съседните български общини, така и в сътрудничество със сходни региони от Европейския съюз и страните, кандидатки за членство в него. Туристическото райониране е залегнало и в Националната стратегия за развитие на туризма, което е показателно, че общините в един район трябва по-малко да се конкурират и все повече да си сътрудничат, като това е съобразено със съвременната тенденция за голяма мобилност на днешния турист.

Колкото до разпределението на ползите и рисковете от развитието на туризма, община Струмияни не е заплашена от интензифицирането на строителни проекти /изграждане на мащабни ваканционни и хотелски комплекси/ и породените с това неблагоприятни явления, които са характерни за други места на територията на страната ни. Тук рисковете биха могли да бъдат сведени до неспазване на задължителни изисквания, залегнали в нормативните документи за опазване на защитените територии – НП "Пирин", резерват „Соколата“ и най-вече защитените зони по Natura 2000, но така също и незащитени, съгласно националното законодателство територии, които обаче допринасят за екологичния облик на община Струмияни.

2.2. Анализ на географското положение

Община Струмияни е разположена в Югозападна България, област Благоевград и обхваща 21 населени места, с общински център с. Струмияни.

Община Струмияни на север граничи с община Кресна, на юг с община Сандански, на изток с община Банско, на югозапад с община Петрич и на запад е границата ни с Република Македония. Тя е разположена на площ от 362 кв.км. и има 7000 жители. Намира се на 150 км. южно от столицата и на 50 км. от областния център Благоевград. Разстоянието от Струмияни до границата с Република Гърция е 35 км., до границата с Република Македония - 35 км.

Територията на общината обхваща източните склонове на Малешевска планина, долината на р.Струма и част от западен Пирин.

Географското положение от гледна точка на близостта до потенциалните туристически пазари е благоприятно – намира се на около 2 ч. път с кола до два от най-големите градски агломерации София и Солун, където са разположени и две големи международни летища – летище София, което е основно за Република България и летище Солун, което е основно за Северна Гърция. Времето за пътуване е приемливо за туриста, за да извърши туристическо посещение.

Близостта до утвърдени национални и международни туристически центрове, каквито са Сандански и Банско, могат да бъдат използвани чрез привличане на част от туристите им да посетят забележителностите на община Струмияни, като нарастналата посещаемост в бъдеще да премине в изграждането на местна настанителна база. А това ще позволи разнообразяване на предлагания набор от туристически услуги.

2.3. Анализ на природните ресурси

2.3.1. Релеф

Релефът в община Струмияни е изключително разнообразен, като в по-голямата си част е планински и заема 80% от територията ѝ, а останалите 20% са по долината на р.Струма.

Западният дял от територията на общината изцяло се очертава от Малешевска планина. Тя се простира в посока север-юг и заема средната част на Осогово-Беласишката планинска група, като билото ѝ от север се ограничава от долината на р. Сушичка, а от юг от долината на р. Лебница.

Източният дял от общината обхваща част от Северен Пирин в най-югозападния му дял - Синанишкото било.

Като забележителни форми на релефа в района на община Струмияни са множество сипеи, седиментни скални образувания (главно край с. Илинденци) - Черната скала, Тасевата скала, Медена скала, Мирова скала, Кутлева скала, Щавенска скала, Куклицата, скалният ансамбъл в местността Зандана.

Релефното многообразие и специфичните релефни форми и скални образувания са интересни от гледна точка на туризма. Легендите и фолклора също могат да подпомогнат тяхното използване за нуждите на туризма.

2.3.2. Климат.

Община Струмияни попада в Южнобългарската климатична подобласт на преходно-средиземноморската климатична област. Почти през цялата година осезателно се чувства влиянието на Средиземноморието, което достига на север до Кресненския пролом. Зимата е мека, настъпва късно и е почти без сняг в ниските части. Поради това влияние пролетта настъпва още през март и разлиства крайречната растителност в долината на Струма. Лятото се характеризира като сухо и горещо, а есента е приятна и слънчева. Сравнително мекият климат благоприятства и позволява да се извършва стопанска дейност почти през цялата година.

Климатичните условия благоприятстват съществуването на много средиземноморски видове. По температурни показатели района се характеризира като най-топлия в България. Особеност на климата в последните две десетилетия е намаляване на валежите с около 7,5 -18% в санданско-петричката котловина. По сезони най-изразено е засушаването през първата половина на есента, което се обяснява с промени в движението на средиземноморските циклони.

Климатът е целогодишно благоприятен за туристическа дейност и няма никакво негативно влияние за развитие на туризма.

2.3.3. Води.

Община Струмияни не е богата на водни ресурси. Основната водна мрежа се състои от пресичащата долината р. Струма, която е главната водна артерия и приточните ѝ течения, спускащи се от източната част на Малешевска планина и западните склонове на върховете Шаралия и Конски кладенец в пиринската част.

Хидроложките условия на територията на общината са свързани с характеристиката на р. Струма и нейните притоци, чиито водосбори са значителни и това определя района с голяма гъстота на хидрографската мрежа. Водните течения в пиринската част на общината се представят с реките Злина и Шашка и няколко дерета и маловодни долове. Десните притоци на р. Струма водят

началото си от източните склонове на Малешевска планина - р. Каменишка, Цапаревска, Горемска, Драковска. Всички те са с непостоянен дебит, влияещ се от валежите и сезоните, а при силни валежи имат и пороен характер.

Наличните водни ресурси са достатъчни за развитието на туризма и изграждането на настанителна база. Речните образувания са интересни за туристите и проявленията на екотуризма.

2.3.4. Анализ на флора и фауна, защитени природни територии и обекти

Територията на община Струмяни се отличава с разнообразна флора, която е с подчертано присъствие на средиземноморски видове. Естествената дървесна растителност е представена от дъб, келяв габър, копривка. От 450 до 700 м. н. в. се срещат дървовидна хвойна, зимен дъб, воден габър, бреза, акация, а над 700 м. н. в. започва буковата зона - бук, зимен дъб, трепетлика, планински явор. Вертикалното зонироване на растителността се дължи на голямата денивелация на релефа, която е причина естествените иглолистни насаждения да започват над 1000 м. н. в., а смърчово-муровите насаждения се срещат в най-високите планински части до 1850 м. н. в., над които е зоната на клека и пасищата. В района на Струмяни се срещат редки реликтни и ендемични видове - източния чинар, пърнар, белардова елина, льомодерум, синята боровинка, тревиста върба, омайничето, пиринска гъсарка, пиринска мащерка, пирински мак, пиринска метличина и други. Разнообразието на растителния свят се допълва още и от богато представяща се тревна флора - бозунак, детелина, щир, трескот, див фий; от цветята - теменужки, планински божур, иглика; от билките - бял и червен кантарион, лайка, лудо биле; от плодни треви - ягоди, боровинки; от плодни храсти - шипка, малина, къпина, дрян. Високо в Пирин планина се срещат редките растителни видове - алпийска роза и алпийска перуника.

Разнообразието във флората е довело и до разнообразие във фауната. Често срещани са заек, катерица, вълк, дива свиня, лисица, сърна, пор, златка, белка. В Малешевската част, макар и все по-рядко, може да се види дива котка, а в Пирин в границите на Националния парк обитава дива коза. От орнитофауната най-разпространени са врабец, щиглец, голям синигер, лястовица. Могат да се видят и видове с висока консервационна значимост - египетски лешояд, единствената гнездова двойка в Югозападна България. Тук още се срещат гугутки, яребици, гълъби, соколи, синигери, косове, дроздове, бухали, ястреби, гарвани и други. По долината на р. Струма могат да се видят пеликан, чапла, лебед, зеленоглава патица, фазан и други. Оттук минава главния път на прелетните птици, известен като ВИА АРИСТОТЕЛИС. Безгръбначната фауна е изключително богата, но слабо проучена.

Влечугите са представени от 16 вида, сред тях са леопардов смок, змия червейница, кощерица, турска боа, които са включени в Червената книга на България.

Пещерната фауна е представена от 12 вида прилепи, някои от които изключително редки за страната. Ихтиофауната в р. Струма е изключително богата - черна мряна, скобар, речен кефал, костур, струмски гулеш, шаран, сом и други.

Територията на община Струмяни включва малка част от Национален парк "Пирин", резерват "Соколата" и вековни дървета.

НП " Пирин "- заема североизточната част на община Струмяни с площ от 184,4ха . Паркът е с национално и международно значение . Включен е в списъка на ООН за Националните паркове и в списъка на ЮНЕСКО по Конвенция за защита на световното културно и природно наследство.

Природен резерват " Соколата "- обявен със заповед № 115 от 18.02.1985 г. Намира се на 6 км. югозападно от с. Игралище, обхваща район на Игралищенския рид по левия склон към р. Лебница в източните склонове на Малешевска планина и заема площ от 211ха. Резерватът е естествено находище на високостъблена гора от благуна, която в основната си част е буйна, първична и почти недокосвана от човешка дейност.

Защитени зони по Натура 2000

НАТУРА 2000 В ЧАСТТА Й ЗА ОПАЗВАНЕ МЕСТООБИТАНИЯТА НА ПТИЦИТЕ ОТ ДИРЕКТИВА 79/409/ЕЕС:

Кресна - BG0002003

Пирин - BG0000209

НАТУРА 2000 В ЧАСТТА И ЗА ОПАЗВАНЕ НА ПРИРОДНИТЕ МЕСТООБИТАНИЯ И МЕСТООБИТАНИЯТА НА ВИДОВЕТЕ ОТ ДИРЕКТИВА 92/43/ЕЕС

Кресна - Илинденци - BG0000366

Пирин - BG0000209

Огражден - Малешево - BG0000224

Вековни дървета, обявени със заповед на КОПС от 07.05.1982 г.:

= три дъба в местността "Дабето " край с. Вракуповица в Малешевска планина, на възраст 500 год., височина 18 м. и обиколка 3,6 м.

= Пашовия дъб - с.Палат, Малешевска планина, на възраст 600 год., височина 16 м. и обиколка 4,7 м.

= Вековен чинар - с.Илинденци, Пирин планина, на възраст 500 год., височина 24 м. и обиколка 5,65 м.

Община Струмьяни разполага и с други забележителности, които не са регламентирани официално - скалния ансамбъл Зандана; платото Кичер; водопада на р. Крушичка; 18 пещери в землището на с. Илинденци.

Разнообразието от природни дадености в съчетание с характерните климатични условия обуславят изключително богатото биоразнообразие в община Струмьяни. Това съчетание от уникални форми на неживата природа и голямото биоразнообразие допринася за възможностите за развитие на алтернативни форми на туризъм, а именно познавателен туризъм и специфични форми, като орнито, спелео, ихтио и други. Но за развитието на специализираните форми на туризъм е необходимо да има и съответния човешки потенциал – водачи, специалисти и т.н. Поради това насърчаването на тези по-специализирани форми на туризъм може би е по-подходящо да бъде подкрепено в следващ период за развитие.

Трябва да се използват наличните възможности за създаване на туристически пътеки и маршрути, да се насърчава спортуването за здраве, пикници и всичко онова, което свързва човека с природата. Да се промотира община Струмьяни като начална точка за туристически посещения към НП „Пирин“.

2. 4. Анализ на Антропогенни ресурси

2.4.1. Църкви.

По-голямата част от църквите в община Струмьяни, намиращи се в пределите на Малешевска планина, са типични представители на наложения архитектурен стил от времето на турското робство - полувкопани в земята с непретенциозен външен вид. Такива са църквите в селата Гореме, Горна Рибница, Кърпелево, Велюшец и др. Като паметници на културата църквите са с местно значение. Останалите църкви в общината са строени в по-ново време и имат по-скоро художествена, отколкото историческа стойност.

Църквите в община Струмьяни, особено тези, които са паметници на културата са подходящи за туристически посещения и включването им в туристически маршрути за религиозен туризъм трябва да бъде подпомогнато.

2.4.2. Археологични обекти и места.

Археологически находки от различни исторически епохи са открити:

В землището на село Илинденци

- голямо антично селище(Нейне) и некропол, западно от Илинденци
- античен некропол на 2 км., югоизточно в местността в Темния дол
- антична и средновековна крепост в местността "Градището", на североизток от селото
- късноантично и средновековно селище на 2 км., северно в района на скалните образувания Слона и Костенурката
- средновековна крепост в местността Врабча на 6 км., североизточно от селото
- средновековно селище в Долна Врабча
- късносредновековната църква "Свети Архангел" на 2 км., североизточно в местността "Грамадите"

В землището на село Микрево

- късноантична крепост на 2 км., северозападно от селото
- късноантично селище и некропол в местността "Връчвите"на 2 км., югозападно от селото
- раннохристиянска епископска базилика от края на IV до средата на VI век в местността "Градището", на 3 км. северозападно от селото

В землището на село Палат

- антично селище в местността "Годоров ден" на 2,5 км., югозападно от селото
- антично и средновековно селище в местността "Пъдарката" , на 1 км. източно от селото
- антично укрепление в местността "Средок"на 1,2 км. източно от селото

В землището на село Игралище

- средновековно селище в местността "Мита черква" и "Тумбите" на 5 км. югозападно от селото

В землището на село Гореме

- античен некропол в местността "Кръсто"
- късноантично селище в местността "Старо селище", северозападно от селото

В землището на село Клепало

- антично селище в местността "Тополата" , на 1 км. източно от селото
- антично селище в местността "Църквата" , на 1 км. западно от селото

В землището на село Добри лаки

- късноантично селище в местността „Градището”, 2 км източно от селото

От гореизброените археологическите обекти особено внимание ще бъде обърнато на раннохристиянската епископска базилика в местността "Градището, с.Микрево и късноантичното селище в местността „Градището”, с.Добри лаки, където ще бъдат извършвани археологически проучвания. От гледна точка на туристическото развитие обектът в с.Микрево може да бъде и социализиран и да се реализират туристически посещения.

2.4.3. Архитектурно - етнографски забележителности.

Освен църквите, архитектурни забележителности представляват и запазените сгради от типа оградено - малешевска къща в селата Игралище /10 паметника на културата /, Гореме /4/, Колибите /3/ и Горна Рибница /къщата на Яне Конярски /, Палат /Граматицова къща/.

Същевременно те са и интересни етнографски обекти. В с.Илинденци има и няколко стари воденици, които понастоящем не работят.

Етнографските обекти – къщи, воденици, заедно с църквите са подходящи за развитие на селски туризъм, след извършване на съответните ремонтни дейности от страна на техните собственици, като за тази цел те използват възможностите, които им предоставя Програмата за развитие на селските райони.

2.4.4. Традиционни празници и обичаи.

По-интересни празници и обичаи в община Струмьяни са:

Бъдни вечер и Коледа - Празнува се във всички села. Голям християнски празник, свързан с Рождество Христово; Бъдни вечер - вечеря в тесен семеен кръг с традиционни постни ястия и погача с късмети; Коледа - празнична литургия и гостувания в роднини, в по - големите села обичаят Коледуване от деца - 24 - 25 декември.

Сурва - Със специално изработени сурвачки от дрян малки деца обикалят домовете, изпълнявайки обичая Сурвакане за здраве, плодородие и късмет през Новата година - 1 януари.

Празник на боговете на виното - Празнува се в с.Илинденци, известно със своите лозя и вина, посветен е на боговете на виното. Протича с тържествен водосвет, традиционно зарязване на лозята и конкурс за най - хубаво вино с богата културна програма.

Цветница - Отбелязва се по-тържествено в с.Струмьяни. Група млади момичета, с венчета от върба и цветя обикалят домовете и изпълняват обичаят Лазаруване, пеейки специални песни за плодородие, след което венчетата се хвърлят в реката.

Великден - Празнува се във всички села. Голям християнски празник, свързан с Възкресение Христово.Продължава три дни и е съпроводен с празнична литургия. Месят се традиционни погачи (козунаци) и се боядисват яйца в различни цветове за здраве и дълголетие

Християнски празник "Голяма Богородица" - Празнува се във всички села. Всенароден семеен празник, курбан във всяка къща - 15 август.

Всяко село в общината има свой общоселски събор, който преминава под знака на народното веселие и е повод за посещаване на родните места от много хора, които не живеят вече там, а и много гости да посетят определено село и да се запознаят с бита, културата и традициите на населеното място.

Международен фолклорен фестивал „Малешево пее и танцува” - утвърден и набиращ популярност, провежда се всяка година през месец октомври. В продължение на 3 дни групи от цял свят се събират и сприятеляват чрез музиката и танците.

Проявленията на националния фолклор и обичаи се радват на голям интерес от чуждестранните и национални туристи. Същите могат да бъдат валоризирани за нуждите на туризма и да допринесат за насърчаването на туристическите посещения.

Предлагането им за включване в туристически продукти може да бъде реализирано съвместно с български и чуждестранни туристически агенции.

2.4.5 Фолклорни групи и самодейни състави.

Понастоящем действащи фолклорни състави има в селата:

В с. Микрево има самодееен фолклорен ансамбъл „Малешевци”, който изпълнява автентичен и обработен фолклор. Самодейците към читалището са носители на множество награди от национални и международни надпявания и конкурс.

В с. Струмияни има танцов ансамбъл „Струмлянче” и група за автентичен и обработен фолклор „Струма”, които представят община Струмияни. Има и група за модерни танци. Самодейците към читалището са носители на множество награди от национални и международни надпявания и конкурси.

В с. Илинденци има създадена група за автентичен фолклор – ансамбъл „Илинденци”, като изпълнителите имат награди от национални надпявания и конкурси, както и детски танцов състав „Илинден”.

Група за автентичен фолклор с. Игралище - представят богатия фолклор от Малешевска и Огражден планина, както и автентични обичаи. Групата има много награди от участия в надпявания и събори.

Група за автентичен фолклор с. Никудин - представят автентични фолклорни песни, танци и обичаи от Малешевска и Огражден планина. Атрактивните им изпълнения са отразени от български и чуждестранни телевизии. Групата има много награди от участия в надпявания и събори.

Женски певчески групи от селата Добри Лаки, Цапарево и Раздол - представят богатия автентичен фолклор от Малешевската планина, по - точно Цапаревския район. Изпълненията им са награждавани многократно.

Традиция е някои от читалищата по определени поводи да правят възстановка на обичаи, както и да разработват театрални етюди. Фолклорните състави, ансамбли и певчески групи имат готовност да правят гостувания и концерти.

2.4.6 Традиционни занаяти и хоби - занимания

От старите български занаяти в община Струмияни и до днес в по - големите села тъкачеството се е запазило като традиционно домашно производство. Специфичен занаят, свързан с природните дадености в района е художествената обработка на мрамор и дърворезба. Грънчарството е един от традиционните занаяти в Пиринския край, тайните за изработката на здрави и красиви керамични съдове се предава от баща на син. В музейна сбирка Струмияни може да се проследи във времето създаването на занаятчийските произведения.

Продуктите на традиционните занаяти могат да бъдат предлагани като сувенири на туристите. Паралелно с това, показването на производствения процес и въвличането им в него също могат да бъдат реализирани и да носят допълнителни доходи към тяхната основна дейност.

2.5. Анализ на човешките ресурси

Населението на община Струмияни е 7 000 души, разпределени в 21 населени места. Съществува тенденция към намаляване броя на жителите, която е по-ясно изразена във високопланинските села .

Поради това в малките селища на общината, разполагащи с природни и културно-исторически забележителности, липсват човешки ресурси, които да реализират туристическа дейност. Застаряващото население няма възможност и сили за развитие на предприемаческа дейност.

Същевременно в населените места, разполагащи с човешки потенциал, за предразполагането им да стартират туристически дейности – например предлагане на настанителна база (къщи за селски туризъм, семейни хотели, малки хижи и т.н.), или предоставяне на туристически услуги

(екскурзоводство, демонстриране на занаяти, винарски дегустации на домашно вино, друго) често е необходима продължителна насърчителна кампания.

Както на други места в страната ни, често първите стъпки са най-трудни. Но получаването на допълнителни доходи, към основната дейност на предприемачите, или пък превръщането на туризма в основен поминък, са много добър стимул и мултипликатор за останалите. Още повече, че днес по програмата за развитие на селските райони е възможно реализирането на дребномащабни инвестиционни дейности в сферата на туризма.

Необходима е ясно изразена подкрепа на процеса и от страна на общината, чрез реализирането на различни мерки за насърчаването на туристическото развитие, както и подкрепа с реализация на мерки от МИГ – Кресна – Струмјани, използвайки възможностите на Програмата ЛИДЕР+.

Анализ на обществените услуги.

2.5.1. Канализация, водоснабдяване, електрификация и съобщения.

На територията на община Струмјани има изградена канализационна мрежа в по-големите села, както и частично изградена в някои от по-малките села.

Водоснабдяването в община Струмјани за питейно-битови нужди е на добро ниво.

Всички села в общината са електрифицирани.

Всички села в община Струмјани са телефонизирани и имат изградени пощенски станции. Територията на общината има добро покритие на трите мобилни оператори - Мтел, Глобул, Виваком.

Куриерски фирми също осъществяват дейност на територията на общината.

В по-големите населени места има достъп до широкополентов интернет, но в някои от по-малките такива, достъпа до интернет е силно затруднен.

Всички комунални услуги за нуждите на туризма са налични в община Струмјани. Пречистването на отпадните води и неговото реализиране, е необходимо да бъде реализирано след 2014 г., съгласно националната стратегия. По отношение на интернет достъпа, е възможно в някои случаи да се намери съответно техническо решение, което може да е изпълнено от частна компания, или чрез бъдещи инвестиции по програма на ЕС, за намаляване на електронната пропаст между селските райони и градовете.

2.5.2. Транспортно обслужване и състояние на пътищата.

Община Струмјани има удобно транспортно-географско положение, през територията ѝ минава една от меридианните европейски магистрали Е-79-Калафат-Видин-София-Кулата-Солун-Атина, това е най-прекият път от Северна и Източна Европа за Северна Африка. Предстои реализацията на автомагистрала "Струма", част от Еврокоридор №4, която ще преминава през територията ѝ.

На територията на община Струмјани могат да се ползват два вида транспорт: железопътен и автомобилен.

В община Струмјани има около 200км. общински пътища, 60км. третокласни пътища и 15 км. пътища I клас (Е -79). Всички населени места са свързани с общински център с пътища III и IV клас, като 80% са асфалтови и 20% с трошено -каменна настилка и черни пътища. През общината преминава международната жп - линия София - Кулата - Атина. На територията на общината предстои изграждане на международен път Струмјани – Берово (Р. Македония).

Община Струмјани има изключително добро транспортно обслужване - постоянни автобусни връзки с всички населени места в общината, както и постоянни автобусни и жп връзки със Сандански, Петрич, Благоевград, София и др.

Състоянието на републиканската пътна мрежа е добро, макар, че през последните години автомобилния трафик по главен път Е-79 нарастна неимоверно. От републиканската пътна мрежа в лошо състояние е участъкът от третокласен път между селата Цапарево и Клепало.

Състоянието на общинската пътна мрежа варира, като към някои от културно-историческите обекти в по-малките населени места е в лошо състояние, или е без трайна настилка, което би затруднило туристическите посещения. В тези случаи е удачно предоставянето на специализиран транспорт за обезпечаване на достъпа до тях.

2.5.3. Търговско и банково обслужване.

Над 90% от търговията на територията на община Струмьяни представлява търговия на дребно (земеделски култури, хранителни продукти, бакалски и промишлени стоки).

Много добре развита търговия има на територията на Струмьяни, Микрево и Илинденци. Това се дължи на благоприятното разположение на тези населени места и сравнително по-добрия стандарт на живот на населението в тези села. Магазинната мрежа на територията на общината е много добре развита.

В община Струмьяни банковите услуги са сравнително добре развити. Има представителства на Асет Интернешънъл Банк и на банка "ДСК" в с. Струмьяни, а пощенските станции по места изпълняват функциите на офис на Пощенска банка.

Към момента могат да задоволят потребностите и са достатъчни, а в бъдеще могат да се развият допълващи дейности – като продажба на сувенири (каквато има край АртЦентъра в Илинденци) и т.н.

2.5.4. Здравно обслужване.

В селищата на общината има постоянно медицинско обслужване. Най-добри възможности за оказване на квалифицирана медицинска помощ има здравният участък в с.Микрево.

В общината има шест лекарски практики, обслужвани от 5 лекари, 4 фелдшери и 8 медицински сестри. Кабинетите са оборудвани с апаратура, предоставена от Световната банка. Има и оборудван ехографски кабинет. Стоматологичните практики са 4, обслужвани от трима стоматолози и три медицински сестри. Кабинетите са оборудвани с модерна техника.

На територията на община Струмьяни има разкрити и два частни стоматологични кабинети в с.Микрево и с.Струмьяни и 2 частни аптеки в с.Микрево и в с.Струмьяни.

2.5.5. Спорт, култура и образование.

Условията за спорт на територията на община Струмьяни са добри и предразполагат за възпитаване на нравствени добродетели, спортменско поведение, подобряване на здравословния начин на живот, намаляване на психичното напрежение и умствена умора на децата и подрастващото поколение. Спортните празници се провеждат на съществуващите футболни стадиони и училищни дворове. От спортовете най-добре развит е футбола - ФК "Стримон" с. Струмьяни и ФК "Малеш"с. Микрево, които се състезават в кръгове от републиканския шампионат. Друг добре развит спорт е хандбала - с. Илинденци.

Културният календар на община Струмьяни е доста разнообразен и наситен с възможности за културни прояви и развлечения.

Читалище "Братя Миладинови" с. Микрево - разполага с голям салон с 300 седящи места, където могат да се организират концерти, театрални постановки, кинопрожекции и др. мероприятия. Има малка зала, удобна за конферентни прояви, богат библиотечен фонд.

Читалище "Будител" с. Струмьяни - разполага с богат библиотечен фонд, зала за репетиции и читалня. Има изграден туристически информационен център, където може да се получи информация за настаняване, туристически маршрути и обекти, да се наеме туристическо оборудване, както и демонстрационен макет на община Струмьяни.

Читалище "Свети Климент Охридски" с. Илинденци - разполага с библиотечен фонд..

Музейна сбирка "Струмьяни" с. Струмьяни - представлява отдели - археология, етнография и обща история. Отдел археология е представен от експонатите, открити и събрани на територията на община Струмьяни, като фонда е попълнен от дарения и посредством проучване на обекта "Раннохристиянска базилика " до с. Микрево. Базиликата датира от V - VI век и е разрушена от мощно земетресение. Интересни са също и нумизматичните експонати, представляващи един много дълъг период от време - предримски, римски и средновековен, свидетелстващ за интензивен и непрекъснат живот по тези места. Много добре е представена е културната пластика, даваща добра представа за пантеона на древните жители. В експозицията са включени множество оброчни плочи на култовете с най - силно влияние към божествата (Дионис, Артемида и Тракийския конник).

Етнографската част на експозицията включва църковни документи от XIXв., както и предмети на бита от XIX и XXв. Част от експозицията е отдела от въоръжението и документацията, свързана с въстанията по тези места.

Безспорно един от най - интересните експонати е мозайката с изображение на Христовия монограм (Хризма) от "Ранно-християнска епископска базилика" до с. Микрево.

В с. Горна Рибница се намира първото килийно училище в Мелнишка околия, основано през 1844 г.

Образователната система в община Струмьяни е представена от едно ОУ "Св. Паисий Хилендарски" с. Микрево и две начални училища - НУ "Св. Св. Кирил и Методий" с. Струмьяни, НУ "Св. Св. Кирил и Методий" с. Илинденци. Възпитанието на най-малките се осъществява в едно детско заведение - ОДЗ "Патиланци" с. Микрево.

Спортната инфраструктура – стадиони и спортни площадки и тяхното текущо развитие, позволяват подобряване качеството на живот на местното население, активната спортна дейност, спортния туризъм.

Читалищата, с богат фонд, с добра и разнообразна инфраструктура, включително зали също могат да изиграят важно място в развитието на туризма, а музейната сбирка в Струмьяни и нейното превръщане в Общински музей също могат да допринесат за цялостното развитие на туризма в община Струмьяни.

2.6. Анализ на настоящото състояние на туризма в община Струмьяни

2.6.1. Настанителна база

Общината разполага със следната настанителна база:

- комплекс "Карелия" , категория 3 звезди, разположен непосредствено до главен път Е-79 в с. Струмьяни, разполага с 50 места, конферентна зала, фитнес, сауна, ресторант, с богата национална кухня, оркестър, подземен паркинг, супермаркет, бензиностанция и газстанция, интернет връзка. На 300 м. от хотела има открит плувен басейн
- мотел "Тесалоники", категория 1 звезда, разположен на главен път Е -79 с. Струмьяни, разполага с 30 места, ресторант с добра кухня и собствен паркинг
- хотел "Арт Център" с. Илинденци, категория 1 звезда, разполага с 20 места.
- винарна „Кьосев” – 2 стилно обзаведени стаи,бутикова винарска изба, дегустации

- 3 селски къщи в с.Илинденци с възможност за настаняване

2.6.2. Заведения за обществено хранене

Добри заведения за обществено хранене в община Струмяни за туристите са:

Село Струмяни

- комплекс "Чешмата" - разполага с 100 места, външен бар
- бар "Неси" - разполага с 50 места
- снек бар „Емона” – 40 места
- снек бар „Мети” – 32 места
- ресторант „Мадрид” – 20 места
- ханче ЕТ”Влади-Люба Диманкова” – 25 места
- ресторант „Карелия” – 60 места
- ресторант „Тесалоники” – 20 места

Село Илинденци

- бар "Белица" - разполага с 40 места

Село Микрево

- бар "Дидо" - разполага с 30 места
- кафе аператив на ЕТ”Н.Анастасов-Дейвид” – 30 места
- механа „Влади” – 30 места
- снек бар „Мартини” – 50 места

Освен това почти във всяко населено място има заведение и магазин, където туристите могат да получат храна, напитка и продукти от първа необходимост.

Заведенията за хранене и развлечения, местата за подслон, отличните транспортни комуникации и благоприятното географско положение на община Струмяни, могат да бъдат предпоставка за формиране на първично туристическо предлагане.

2.6.3. Туристически маршрути и туристически атракции

В община Струмяни, с. Илинденци се провежда ежегоден международен скулптурен симпозиум под различен надслов на територията и с организатор "Арт Център" -Илинденци. Има изградена маркирана екопътека „Гости от миналото”, започваща от скулптурния симпозиум, преминаваща през скален комплекс "Зандана", аязмо "Сълзите на убитите", продължава през невероятни скални образувания и природни забележителности, включва част от пещерите и продължава в територията на Национален парк "Пирин". Маршрутът е с продължителност 1 час и е подходящ за всички възрасти.

Хижа Синаница е добър изходен пункт за различни преходи в планината - оттук единия вариант е туриста да се върне през "Мандрата" и гр. Кресна, който е на главен път Е-79 или да продължи към "Туричка черква" и гр. Сандански, а другият вариант е да продължи към хижа "Вихрен" и др.

Наличието на пещери в района на с.Илинденци е прекрасна възможност за показването им при извършване на туристически разходки, както и бъдещето им използване (ако екологите одобрят такава намеса) за специализирана туристическа атракция.

Пирин планина със своите високопланинските езера и пасища, които формират неповторим пейзаж и маршрутите, които водят натам.

Природният резерват "Соколата" с. Игралище, обявен за опазване на вековна гора от благун също е интересен, но нечовешката дейност там трябва да бъде ограничена, поради което не е подходящ за туристически посещения. В резерватите е допустимо да се извършват единствено научни посещения и посещения с образователна цел в малки групи, обикновено до 5-7 човека

Уникални форми на неживата природа са седиментните скални комплекси: Кутлева скала, Щавенска скала, Куклицата, скалният ансамбъл в местността Зандана и др. над с. Илинденци
Други обекти, които представляват интерес за туристите са обявените за паметници на културата църкви - "Свети Димитър" с. Палат, "Света Богородица" с. Велювец, "Свети Атанас" с. Горна Рибница, както и къщите в типичния Огражденско-малешевски стил, характерни за селата в Малешевска планина. В с. Горна Рибница е запазено първото килийно училище в Мелнишка околия.

SWOT - АНАЛИЗ НА ОБЩИНА СТРУМЯНИ

1. Силни страни

- = Благоприятно географско положение, в близост до два големи европейски центъра – София и Солун (150 км.), и в близост до утвърдени туристически центрове – Сандански и Банско
- = Богатство на природни забележителности и голямо биоразнообразие
- = Добре запазено културно-историческо наследство, с проявления на живото наследство
- = Екологично чист район с наличие на защитени зони по Натура 2000 и части от национален парк и резерват
- = Ясно изразена воля от страна на общината за развитие на туризма
- = Утвърдени проявления на съвременното изкуство и култура – Артцентър Илинденци

2. Слаби страни

- = Недостатъчна туристическа посещаемост
- = Липса на традиции в туристическото промотиране на района
- = Неравномерно разпределени човешки ресурси в населените места на общината
- = Недостатъчна инициативност за туристическо предприемачество
- = Проблемни места в техническата и туристическа инфраструктура

3. Възможности

- = Изграждане на нова транспортна инфраструктура – автомагистрала Струма и път Струмляни /Р България/ - Берово/Р Македония/
- = Маркиране и модернизиране на основните туристически маршрути в Пирин и Малешевска планина и кампания за тяхното промотиране
- = Насърчаване изграждането на настанителна база в селата, имащи предпоставки за развитие на селски туризъм (семейни хотели, самостоятелни стаи за настаняване и др.)
- = Надобщинско сътрудничество за дейности за развитие на туризма
- = Използване на финансовите инструменти на ЕС за реализиране на туристическа инфраструктура и реализация на маркетингови и рекламни мерки (ОП РР, ПРСР, Лидер+, трансгранични инструменти и др.)

4. Заплахи

- = Обезлюдяване на части от община Струмляни
- = Незаинтересованост на местното население към дейностите по развитие на туризма, включително частното предприемачество
- = Недостатъчно съвместни действия между общините, водещи до отслабване на позициите на региона спрямо конкурентни региони, зад граница и у нас
- = Забавяне реализацията на европейски и национални инфраструктурни проекти

- = Влошаване на икономическата ситуация и стандарт на живот на населението в община Струмяни, вследствие на световната финансово-икономическа криза
- = Реализация на инвестиции в конфликт със запазената околна среда, включително ВЕИ инсталации и др.
- = Влошаване и загубване на елементи от културно-историческото наследство вследствие на разрушаване на частни паметници на културата, археологически обекти и др.

Обобщени изводи от анализа:

Община Струмяни има добра възможност за развитието на различни форми на туризъм, като съчетава много добри природни и културни ресурси.

Като водещи фактори за нейното развитие в следващите четири години се оформят:

- Търсене на начини за увеличаване на посещаемостта в община Струмяни – чрез комплекс от мерки
- Насърчаване на човешките ресурси за предприемачество и/или съдействие в сферата на туризма – чрез комплекс от мерки.

3. Стратегическа част

3.1. Визия

През 2013 г. - община Струмяни да привлича все повече туристи с богатото си културно-историческо и природно наследство, чрез система от утвърдени маршрути и обекти, да ги радва с утвърдения си културен календар от събития и специални прояви, да ги посреща в разнообразна настанителна база: хотели, семейни хотели, ресторанти, уютни селски къщи и красиви хижи, където да бъдат обгрижвани от щастливи местни хора с по-добри доходи и възможности.

3.1.1. Слоган

През 2013 – малка, все по-позната и с възможности – община Струмяни.

3.1.2. Кратка версия: „Малка, непозната, но с възможности”

3.1.3. Дълга версия:

„Открийте многообразието – от природа и културно-историческо наследство, докоснете се до старите традиции и обичаи, вкусете екологичните продукти и вино и вземете късче спомен от община Струмяни – Малка, непозната, но с възможности!”

3.2. Стратегически цели и мерки към тях

Цел 1: Увеличаване на туристическата посещаемост в община Струмяни

Мярка 1.1. „Създаване на маркетингова и рекламна стратегия за популяризиране на община Струмяни като туристическа дестинация”

Мярка 1.2. „Реализация на дребномащабни мерки (поставяне на инфотабла, билборди, туристическа пътна сигнализация, други) на възлови места на територията на община Струмяни, както и в партньорски организации в други общини (например Археологически музей – Сандански, Посетителски центрове на НП „Пирин” и други)

Мярка 1.3. „Участие на туристически борси в България и създаване на партньорства с български туроператорски фирми”

Цел 2: Насърчаване на туристическото предприемачество сред местното население

Мярка 2.1 „Кампания за насърчаване на туристическото предприемачество сред местното население – реализирана по населени места”

Мярка 2.2 „Обучения на дребни туристически предприемачи с изградена или изграждаща се настанителна база на тънкостите на туристическото обслужване и гостоприемство”

Мярка 2.3. „Обучения на граждани за туристически гидове, за представяне на стари занаяти, изработка на сувенири и други”

Цел 3: Опазване на културно-историческото наследство, чрез неговото валоризиране за нуждите на туризма

Мярка 3.1. „Инвентаризация на културно-историческото наследство на територията на община Струмяни и създаване на публичен архив от бази от данни с on-line достъп до него”

Мярка 3.2. „Реставрация и/или консервация и социализация на общински обект/и на културно-историческото наследство включващи паметници на културата от национално и местно значение.”

Мярка 3.3. „Създаване на Общински музей – Струмяни вследствие на развитието на музейна сбирка Струмяни”

Мярка 3.4. „Насърчаване опазването на къщи и църкви паметници на културата – собственост на частни лица и на българската православна църква”

Мярка 3.5. „Създаване на условия за провеждане на ежегодни археологически-разкопки” в община Струмяни – базилика комплекс „Градището” и др. археологически обекти, и подготвителен процес за социализация и туристически посещения.

Цел 4: Развитие на природосъобразен туризъм и съпътстващата инфраструктура в Малешевска планина, в НП „Пирин” и защитените зони по Natura 2000

Мярка 4.1. „Изграждане на мрежа от маршрути за планинския пешеходен туризъм на територията на цялата община, включително кратки(лъчови) тематични маршрути в близост до населени места – локални туристически центрове и обвързването им с местните легенди, предания и обичаи”

Мярка 4.2. „Участие в изготвянето на планове за управление на защитените зони по Natura 2000 и залагане на дейности за развитие на екосъобразен туризъм”

Мярка 4.3. „Информационно и туристическо обезпечаване на община Струмяни като важна входно-изходна точка за посещение на НП „Пирин”

Мярка 4.4. „Инвентаризация на природното наследство на територията на община Струмяни и създаване на публичен архив от бази от данни с on-line достъп до него”

Мярка 4.5. „Изграждане на посетителски център”

Цел 5: Междурегионално и междуобщинско сътрудничество за промотиране на туризма и предимствата на региона спрямо конкурентни райони в страната и чужбина

Мярка 5.1. „Изготвяне на междурегионални и междуобщински туристически каталог, представящ основните туристически забележителности на участващите общини и региони”

Мярка 5.2. „Реализация на съвместни междурегионални и междуобщински проекти в областта на туризма, подпомагащи неговото развитие във всичките му разновидности в община Струмяни”

Мярка 5.3. „Реализация на трансгранични и/или транснационални сътрудничества в областта на туризма с местни власти от ЕС и други страни”

Цел 6: Изграждане на съпътстващата общинска инфраструктура, модернизация и свързването ѝ към големите трансевропейски и национални проекти.

Мярка 6.1. „Изграждане на съпътстващата общинска транспортна инфраструктура до Автомагистрала „Струма”

Мярка 6.2. „Рехабилитация на съпътстваща общинска инфраструктура на пътя Струмяни/РБългария/ – Берово/Р Македония/”

Мярка 6.3. „Поставяне на туристическа пътна сигнализация (чрез общоевропейски пътни знаци) на територията на община Струмяни при бъдещото изграждане на път и автомагистрала”

Мярка 6.4. „Организиране на постоянна възможност за транспортиране на туристически групи, при поискване, до туристически забележителности в община Струмяни, там където същите не са достъпни с лек автомобил, поради лошо състояние на общинската пътна инфраструктура”

Цел 7: Увеличаване на административния капацитет в областта на туризма

Мярка 7.1. Създаване на консултативен съвет по въпросите на туризма в община Струмяни, съгласно чл.10а от Закона за туризма

Мярка 7.2 Съвместни действия на местните власти, Министерство на икономиката, енергетиката и туризма, туристическия бизнес, неправителствените организации при изготвяне на стратегическите и плановите документи в областта на туризма в Република България

Приложение:

План за реализация на Програмата за развитие на туризма в община Струмяни 2010 – 2013 г.

Програмата е индикативна и е помощен инструмент в процеса на планиране и изпълнение на дейностите за развитие на туризма в община Струмяни.

Настоящата Програма за развитие на туризма в община Струмяни 2010-2013г. е приета от Общински съвет Струмяни с Решение № 319 по Протокол № 40 от 21.10.2010г. и се прилага от момента на приемането ѝ.

КИРИЛ УКЕВ

Председател на ОбС